

Tomasz BRADECKI*

**PLANOWANIE MIASTA ZWARTEGO NA PRZYKŁADACH
KONKURSOWYCH PROJEKTÓW URBANISTYCZNYCH:
PRZYPADEK DZIELNICY
STARGARDU SZCZECIŃSKIEGO GIŻYNEK**

**PLANNING FOR COMPACT CITY: CASE STUDY
OF URBAN DESIGN COMPETITION FOR MASTERPLAN
FOR GIŻYNEK IN STARGARD SZCZECIŃSKI**

ABSTRACT: The issue of shaping the compact city in Poland has been presented in the article. Urban design competitions may be a tool for finding a proper solution for a urban site, area or plot. Case study of urban competition for ideas for 100 ha site Stargard Szczeciński (from 2014) has been discussed. The competition for Giżynek quarter has been called in 2014 and over 25 entries have been submitted, prizes have been awarded. Author proposes original research method to compare different masterplans. The research method has been introduced and tested on several competition entries to verify possible future solutions and its consequences. Questions have been raised whether actual trends in urban planning in Poland follow the theoretical basics for shaping of the truly compact cities.

KEY WORDS: compact city, compact urban neighborhood, urban competition, Giżynek, Stargard Szczeciński

Wprowadzenie

Zasada miasta zwartego (*compact city*) to dążenie do zwiększania intensywności wykorzystania terenów zainwestowania miejskiego i wyższej intensywności zaludnienia oraz takie definiowanie formy miasta, jego wielkości i struktury, aby osiągnąć korzyści zrównoważonego rozwoju (Kowalewski 2006). W nurcie wprowadzania zrównoważonego rozwoju oprócz zintensyfikowania zabudowy należy pamiętać także o realizacji postulatów: zminimalizowania indywidualnego ruchu samochodowego oraz zintegrowania i wykorzystania różnych technologii dla zminimalizowania ilości zużytej energii

* Politechnika Śląska, Wydział Architektury, Katedra Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, ul. Akademicka 7, 44-100 Gliwice, e-mail: tomasz.bradecki@polsl.pl

(Bradecki 2012). Tak ogólnie zapisane postulaty opisano na bazie aktualnych teorii współczesnej urbanistyki („Sustainable Urbanism” Douglasa Farra, idea *smart growth*, Nowa Karta Ateńska 2003 i in.). Podsumowanie wspomnianych teorii oraz komentarz wraz z realnymi wdrożeniami zarówno w Polsce, jak i na świecie zaprezentował m.in. M. Stangel (2013).

Realizację postulatów idei miasta zwartej można rozumieć różnie w różnych skalach i lokalizacjach, jednak główny nurt można określić następująco: intensyfikacja zainwestowania miejskiego jest bezpośrednio powiązana z intensyfikacją struktur zabudowy mieszkaniowej, ponieważ to właśnie zabudowa mieszkaniowa stanowi większość zabudowy w miastach. Na przykład w największych polskich miastach udział terenów zabudowy mieszkaniowej w ogólnej powierzchni przekracza 30% (Śleszyński 2013). Z tego względu istotne wydaje się określenie najważniejszych cech opisujących możliwości kształtowania zrównoważonej zabudowy mieszkaniowej. Cechy te przedstawiono poniżej na podstawie aktualnych kierunków obowiązujących w teorii, a także w praktyce:

1. zwarta zabudowa mieszkaniowa, dobrze powiązana przestrzennie i komunikacyjnie ze strukturą miasta;
2. wykorzystanie komunikacji publicznej i indywidualnej rowerowej jako podstawowej;
3. prymat ruchu pieszego nad kołowym, przyjazne i atrakcyjne ulice oraz przestrzenie wspólne, pieszy zasięg (10 minut spaceru) najważniejszych funkcji;
4. zróżnicowana funkcjonalnie struktura zabudowy (*mixed use*);
5. mieszanie mieszkań o zróżnicowanym standardzie, wielkości, typie oraz sposobie zasiedlenia (*mixed tenure*) dla osiągnięcia niejednorodnych społecznie społeczności (*mixed communities*);
6. użycie energooszczędnych rozwiązań w skalach urbanistycznej i architektonicznej (Bradecki, Twardoch 2014).

Realizacja wspomnianych wyżej postulatów może się odbywać poprzez wdrożenie ich w polityce miejskiej, tzn. w strategiach rozwoju, w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP) oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Jednym z narzędzi przydatnych w planowaniu przestrzeni miast mogą być konkursy architektoniczno-urbanistyczne, które dotyczą ważnych strategicznie obszarów miejskich. Zarówno w Polsce, jak i na świecie są to narzędzia kształtowania przestrzeni: dają one możliwość uzyskania wstępnych, ale zróżnicowanych odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób zagospodarować dany teren czy budynek wraz z otoczeniem. Istnieje wiele rodzajów konkursów: są zarówno otwarte (bez limitu liczby uczestników), jak i zamknięte (liczba uczestników ograniczona), koncepcyjne (o bardzo ogólnych założeniach) oraz szczegółowe (gdzie same założenia konkursowe są bardzo restrykcyjne i restrykcyjnie się ich przestrzega). Zgodnie z projektem z krajowej polityki miejskiej rekomenduje się organizację konkursów architektonicznych i urbanistycznych, co ma przeciwdziałać chaosowi przestrzennemu i sprawić, że miasta będą lepszym miejscem do życia (wypowiedź Elżbiety Bieńkowskiej podczas Forum Konkursów Architektonicznych 2014). Tymczasem samych konkursów

urbanistycznych w Polsce organizuje się mało. Dotyczą one z reguły obszarów o wyjątkowym znaczeniu. Konkursów ofert na projekty SUIKZP oraz MPZP przeprowadzane przez gminy nie można traktować, jako publiczną wstępną debatę na temat możliwych scenariuszy rozwoju danego obszaru, ponieważ ich efektem jest jedno finalne opracowanie. Według autora (na podstawie własnych obserwacji) rocznie w Polsce organizuje się kilka (maksymalnie kilkanaście)¹ konkursów urbanistycznych, lub urbanistyczno-architektonicznych dla obszarów/budynków o skali powyżej 2 ha. W większości są to konkursy ideowe, bez szczegółowych wytycznych, dające wiele różnych wariantów zagospodarowania. Mają one pomóc w odpowiedzi na pytanie, jaki kierunek w zagospodarowaniu danego terenu przyjąć. W większości z nich brak jednoznacznych i szczegółowych kryteriów oceny konkretnych rozwiązań prac konkursowych. Nie da się jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie, czy to zjawisko jest pozytywne: z jednej strony daje to możliwość wyboru pracy, która wskaże oryginalny kierunek rozwoju, z drugiej strony jeśli takich prac będzie więcej, trudno porównywać, który jest bardziej słuszny, a może lepiej wpisujący się w przyszły możliwy zrównoważony rozwój miejsca i miasta. W niniejszym artykule autor prezentuje własną metodę badawczą pozwalającą na porównywanie różnych koncepcji z wykorzystaniem i odniesieniem do wskaźników urbanistycznych charakteryzujących dane koncepcje.

Metody analizy zwartości miasta

Miasto zwarte rozumiane jako miasto o zwartej intensywnej zabudowie mieszkaniowej można opisać za pomocą wskaźników. Wskaźniki te lub też parametry stosuje się bardzo często w ogólnych założeniach planowanego rozwoju miast w SUIKZP oraz MPZP.

Aktualne możliwości kształtowania intensywnej zabudowy mieszkaniowej są znacznie lepsze obecnie niż wcześniej: okres od lat 70. można uznać za czas realnego stosowania ostatnich normatywów urbanistycznych (ostatni – 1974 r.) z coraz mniejszą konsekwencją do roku 2003 (ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Według G. Dąbrowskiej-Milewskiej zmieniające się przepisy (m.in. minimalnych odległości pomiędzy budynkami), jak i możliwości techniczne (lokalizacja miejsc parkingowych pod powierzchnią terenu) oraz inne uwarunkowania wpłynęły na korzyść: możliwa maksymalna intensywność zabudowy zależna od średniej ważonej liczby kondygnacji wzrosła w stosunku do normatywu z 1974 roku. Zarówno ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r., jak i rozporządzenia z nią powiązane obligują do stosowania parametrów w kształtowaniu zabudowy. Co najmniej kilka z nich jest bardzo istotnych dla kształtowania zabudowy mieszkaniowej². Liczba

¹ Można tak stwierdzić na podstawie konkursów urbanistycznych ogłaszanych w Biuletynie Informacji Publicznej.

² W artykule wymieniono i opisano kilka najważniejszych wskaźników, pozostałe są zgodne z ogólnie przyjętymi w urbanistyce definicjami.

mieszkań na hektar stanowi szczególny wskaźnik urbanistyczny, ponieważ najlepiej ilustruje problematykę (np. liczbę miejsc parkingowych, potencjalną możliwą liczbę mieszkań w klatce schodowej), a więc elementy ważne w tworzeniu zrównoważonej zabudowy mieszkaniowej. Jest to szczególnie istotne, jeśli weźmiemy pod uwagę aktualne tendencje demograficzne – starzenia się społeczeństwa oraz wzrostu liczby jednoosobowych gospodarstw domowych (Bradecki, Twardoch 2013). Liczba mieszkań na hektar znacznie lepiej odzwierciedla strukturę zabudowy niż liczba mieszkańców na hektar – tak często przytaczana w publikacjach z raportów GUS.

Kwestia wskaźnika liczby miejsc parkingowych jest kluczowa dla kształtowania prawdziwie zwartego miasta. Zainwestowanie terenów miejskich w Polsce dosyć często jest rozumiane krótkoterminowo (jest to powiązane z łatwiejszym i szybszym zwrotem z kosztów inwestycji): zamiast parkingów podziemnych stosuje się niższe intensywności zabudowy i rozwiązania pozwalające na lokalizowanie miejsc parkingowych na powierzchni (Bradecki, Stangel 2011).

Jeśli przyjmiemy, że 5 z sześciu wymienionych kryteriów zrównoważonej zabudowy mieszkaniowej związanych jest z zagospodarowaniem terenu i bazują przede wszystkim na tzw. bilansie terenu, czyli procentowym udziale w zagospodarowaniu terenu poszczególnych struktur: zabudowy, komunikacji, zieleni, to można przyjąć 5 podstawowych kategorii oceny tej zabudowy: Z – zagospodarowanie, S – strukturę, P – przestrzeń, K – komunikację, E – ekologię. Ze względu na rolę każdej ze struktur zostały one zamieszczone w różnych kategoriach. Zilustrowano to w tabeli 1.

Tabela 1

Zestawienie kryteriów zrównoważonej zabudowy oraz przypisanych im struktur przestrzennych oraz kategorii oceny projektów urbanistycznych pod kątem zwartości struktury miejskiej

Kategoria oceny	Struktura przestrzenna (sposób zagospodarowania)	Kryteria zrównoważonej zabudowy mieszkaniowej
Z – zagospodarowanie	zabudowa / tereny otwarte	zwarta zabudowa mieszkaniowa
K – komunikacja	komunikacja	wykorzystanie komunikacji publicznej
P – przestrzeń	pozostałe	prymat ruchu pieszego, pieszy zasięg (10 minut spaceru) najważniejszych funkcji
S – struktura	struktura zabudowy	zróżnicowana funkcjonalnie struktura zabudowy
	struktura mieszkań	mieszkanie mieszkań o zróżnicowanym standardzie oraz sposobie zasiedlenia
E – ekologia	zieleni	użycie energooszczędnych rozwiązań

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bradecki T. 2014³.

³ Przyjęta metoda oraz parametry w niej wykorzystane bazują na szczegółowej parametrycznej metodzie oceny, którą autor zaproponował i opublikował w 2014 r.

Przyjęto, że dla każdej z kategorii bierzemy pod uwagę powiązane z nią parametry urbanistyczne, a następnie na podstawie osiągniętych wartości stosuje się ocenę 0 (nie występuje / ocena negatywna), 1 (występuje w stopniu umiarkowanym), 2 (występuje w stopniu wyróżniającym się). Przyjęto prezentację syntezy mierników dla zróżnicowania funkcji w formie wykresu siatkowego. Wykres ten ilustruje kierunki ciężenia danego sposobu zagospodarowania przestrzennego. Najbardziej optymalny byłby wykres pełny, tzn. wypełniający siatkę w całości do wartości maksymalnych. Zarówno zestawienia ilościowe (wskaźnikowe), jak i wykres mogą być wykorzystywane w analizie urbanistycznej projektów zagospodarowania terenu.

Dzielnica Giżynek w Stargardzie Szczecińskim – obszar konkursu urbanistycznego

Stargard Szczeciński to miasto położone w województwie zachodniopomorskim o długiej historii sięgającej VIII w. W czasach średniowiecza Stargard pełnił ważną rolę: leżał na przecięciu dróg handlowych, a jego najbardziej dynamiczny rozwój miał miejsce po pierwszej i drugiej wojnie światowej. Obecnie Stargard to miasto powiatowe średniej wielkości, pełniące istotną rolę w województwie zachodniopomorskim.

W latach 2010, 2011, 2012 liczba ludności w Stargardzie spadała i wynosiła odpowiednio: 70110, 69771, 69724. Najwięcej ludności w historii w Stargardzie zanotowano w 2000 r. – aż 74360. Według strategii rozwoju (2008) sytuacja demograficzna Stargardu Szczecińskiego charakteryzuje się spadkiem urodzeń oraz wydłużaniem przeciętnego okresu życia. Zmiany liczby ludności mieszkającej w mieście spowodowane są ruchem naturalnym i ruchem migracyjnym. Zgodnie ze strategią rozwoju jednym z celów strategicznych dla rozwoju mieszkalnictwa w Stargardzie jest podjęcie działań w zakresie poprawy gospodarki mieszkaniowej i rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego oraz przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową.

Dzielnica Giżynek jest położona w zachodniej części miasta. Do 1991 r. znajdował się tam PGR, a obecnie większość terenów zajmuje zieleń nieurządzona. W zachodniej części Giżyńka znajduje się zabytkowy XIX-wieczny pałac oraz kilka budynków mieszkalnych. Teren pełni ważną funkcję strategiczną – może się stać zachodnią bramą miasta ze względu na planowane przebudowy dróg wjazdowych do Stargardu oraz ze względu na fakt, że zarówno w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jak i w warunkach konkursu przyjęto, że przez teren będzie przebiegać jedna z dróg przejmujących funkcje obwodnicy centrum. Zagospodarowanie obszaru opracowania według warunków konkursu nie musiało być zgodne z zapisami SUIKZP; w ekstremalnym przypadku teren mógł w całości zostać przeznaczony pod zabudowę.

Zasadniczym celem zarówno konkursu, jak i przyszłego planu miejscowego była ochrona terenu przed nieplanowaną, rozproszoną zabudową. Celem konkursu był wybór najlepszej idei urbanistyczno-architektonicznej rozbudowy miasta i kształtowania nowego osiedla oraz wybór najlepszej pod względem funkcjonalnym i estetycznym

koncepcji programowo-przestrzennej zagospodarowania terenu z uwzględnieniem charakteru i specyfiki miejsca. Według warunków zasadniczym priorytetem było przyjęcie takich rozwiązań, które w wyniku zagospodarowania terenu objętego konkursem w maksymalnym stopniu wpłyną korzystnie na przyszły rozwój miasta (warunki konkursowe⁴). Obszar miasta objęty konkursem przedstawia rysunek 1.



Rys. 1. Struktura terenów mieszkaniowych Stargardu Szczecińskiego z zaznaczoną granicą opracowania konkursowego

Źródło: Studium uwarunkowań... 2007.

Prace konkursowe – studium przypadków

Na potrzeby wykorzystania metody badawczej przeanalizowano prace konkursowe, którym przyznano pierwszą i drugą nagrodę oraz jedną pracę wyróżnioną, a także własną pracę konkursową. Parametryczna ocena zróżnicowania struktury funkcjonalno-przestrzennej na przykładzie projektów konkursowych zagospodarowania została przedstawiona w tabelach 2 i 3.

Na podstawie powyższej syntetycznej oceny porównywanych prac można wysunąć następujące wnioski. Żadna z prac nie wpisywała się w założenia uchwalonego już SUIKZP, wszystkie prace zawierały propozycję intensywnego zainwestowania, przewyższającego zarówno te przyjęte w SUIKZP, jak i wynikające z realnych prognoz i tendencji demograficznych (jest to szczególnie widoczne w pracy, której przyznano drugą

⁴ Autor opisuje jedynie główne założenia konkursu.

Tabela 2


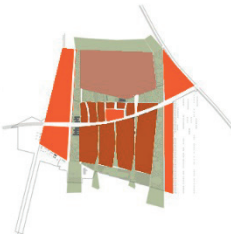

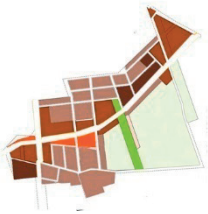
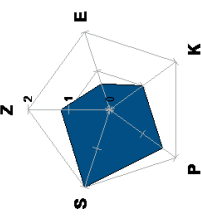
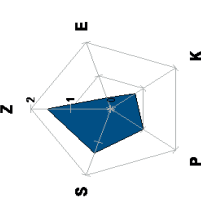
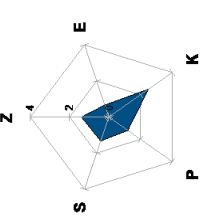
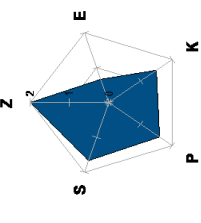
Część analityczna (opisowa) parametrycznej oceny zróżnicowania struktury funkcjonalno-przestrzennej na przykładzie projektów konkursowych

Kategoria	I nagroda	II nagroda	Wyróżnienie	Praca własna
Z	ZAGOSPODAROWANIE TERENU			
Powierzchnia terenów zabudowy	48%	59%	43%	25%
	1	0	1	2
Powierzchnia – pozostałe	1%	?	?	12%
Liczba kondygnacji (min./maks.)	0–3,5	0–6	0–5	0–5
	1	2	2	2
Średnia ważona liczba kondygnacji (najniższa, pośrednia, maksymalna)	2,27	3	2	3,02
	2	2	1	2
Średnia ważona intensywność terenów zabudowy	1,12	1,8	0,86	0,85
	2	2	1	2
S	ZRÓŻNICOWANIE STRUKTURY FUNKCJONALNEJ			
Liczba projektowanych kwartałów	15	17	53	17
Liczba kwartałów monofunkcyjnych	8	5	3	9
Liczba kwartałów wielofunkcyjnych	7	12	50	8
Ocena zróżnicowania struktury kwartałów	2	0	0	1
Przestrzeń publiczną przyjazną pieszym	2	1	1	2
P	KOMPOZYCJA PRZESTRZENNA			
Powiązanie z istniejącą strukturą urbanistyczną	2	1	1	2
Kierunki świata	1	0	1	1
Zwartość zabudowy	1	2	2	1
Miejsca charakterystyczne	2	1	1	2
Przestrzeń publiczną	2	0	0	1
K	ROZWIĄZANIA KOMUNIKACJI			
Tereny komunikacji	15%	10%	38%	20%
	1	2	0	1
Wskaźnik liczby miejsc parkingowych	–	–	–	2,14
	–	–	–	–
Komunikacja publiczna	2	1	1	1
Komunikacja rowerowa	1	1	1	1
E	ROZWIĄZANIA PROEKOLOGICZNE			
Tereny biologicznie czynne	35%	30%	18%	42%
	1	1	0	2
Rozwiązania proekologiczne – skala makro	1	1	0	2

Legenda: oceny: 0 (nie występuje / ocena negatywna), 1 (występuje w stopniu umiarkowanym), 2 (występuje w stopniu wyróżniającym się).

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 3
 Część syntetyczna parametrycznej oceny zróżnicowania struktury funkcjonalno-przestrzennej na przykładzie projektów konkursowych zagospodarowania osiedla Giżynek w Stargardzie Szczecińskim

Wyszczególnienie	I nagroda	II nagroda	Wyróżnienie	Praca własna
Plan zabudowy dla badanego przypadku				
Wykres siatkowy ilustrujący ciążenia wybranych kryteriów: zagospodarowania, struktury, przestrzeni, komunikacji, ekologii				

Źródło: Opracowanie własne.

nagrodę). W pracach konkursowych zaproponowano bardzo niewiele urbanistycznych rozwiązań proekologicznych w skali makro (stosunkowo niska ilość powierzchni biologicznie czynnych, możliwość lokalnego retencjonowania wód ze względu na ukształtowanie terenu). Istotna wydaje się dla tego obszaru infrastruktura techniczna, której nie ma w stanie istniejącym. Pozytywnym sygnałem wydają się wzmianki na temat możliwych rozwiązań komunikacji nie tylko indywidualnej, ale również pieszej (przestrzenie publiczne), rowerowej (ścieżki) czy miejskiej (przystanki autobusowe). Według uzasadnienia jury to jeden z głównych argumentów przyznania pierwszej nagrody.

Podsumowanie

Opisany w artykule przypadek konkursu dla osiedla Giżynek można uznać za modelowy, ze względu na przyjęte w warunkach konkursu założenie, że każdy projekt musi zawierać zestawienie ilościowe uwzględniające zobrazowanie wybranych wskaźników urbanistycznych dla planowanych obszarów. Zdaniem autora jest to wyjątkowy przypadek wśród konkursów urbanistycznych, które organizuje się w Polsce. Z drugiej strony przyjęte w zwycięskich pracach założenia urbanistyczne znacząco się od siebie różniły pod względem parametrów zabudowy: trudno więc ocenić, czy przyjęte w nagrodzonych projektach założenia i związane z nimi parametry były ze sobą porównywane. Należy przyjąć, że nie były, ponieważ zostały opracowane w różny sposób, zawierały podobne, ale nie identyczne dane, a i ich interpretacja dla porównania na potrzeby obliczeń własnych okazała się trudna. Równie zagadkowe wydają się zestawienia przytoczonych wcześniej założeń teoretycznych dla tworzenia miast zrównoważonych i samych założeń konkursu. Brak określenia w warunkach konkursu parametrów brzegowych wskaźników urbanistycznych dla przyjętych rozwiązań wydaje się niespójne z wizją Stargardu XXI wieku. Kierunki przyszłego kształtowania zabudowy, a w szczególności jej intensywność zdaniem autora powinny być jasno określone, szczególnie w obliczu obecnej prognozy społeczno-ekonomicznej (według prognozy GUS na lata 2008–2035 liczba ludności w miastach Polski będzie systematycznie spadać (*Prognoza ludności...* Przykłady definiowania podstawowych parametrów urbanistycznych w oparciu o prognozy demograficzne w nawiązaniu do standardów urbanistycznych przedstawiła m.in. G. Dąbrowska-Milewska (2011), tak więc możliwe jest lepsze przygotowanie podstawowych założeń dla konkursu i późniejsze konfrontowanie ich z założeniami prac konkursowych. Ponadto wydaje się, że podstawowe założenie każdego konkursu powinno być poparte realnymi potrzebami oraz powinno uwzględniać ekonomiczne skutki realizacji danego przedsięwzięcia. Aktualnie w Polsce nadpodaż terenów pod zabudowę mieszkaniową jest co najmniej 4-krotnie większa w stosunku do liczby ludności, a ekonomicznie skutki już podjętych decyzji planistycznych będziemy odczuwali długo: ocenia się, że gminy będą ponosić straty z tytułu koniecznego uzbrojenia terenów (Kowalewski i in. 2014).

Zdaniem autora parametryczne metody badawcze uwzględniające konkretne parametry urbanistyczne są bardziej przejrzyste przy analizie urbanistycznej wybranych

obszarów miejskich. Metoda była już testowana na innych przypadkach i obecnie jest rozwijana i uszczegółowiana na potrzeby lepszych i bardziej precyzyjnych analiz. Dla dalszego rozwoju kluczowe wydaje się takie formułowanie i / lub pozyskiwanie danych, by wyniki mogły być bardziej obiektywne (np. poprzez zwiększenie skali czy też dodanie dodatkowych parametrów dla niektórych kryteriów oceny). Wydaje się, że przyjęta metoda analityczna może być przydatna w ocenie istniejących i projektowanych zespołów miejskiej zabudowy, szczególnie jeśli byłyby to zespoły aspirujące do miast przyszłości na miarę XXI w.

Bibliografia

- Bradecki T., 2012, *Przyszłość miasta zwartego. Przykłady projektów i realizacji. Koncepcja zagospodarowania terenu Praga Południe w Warszawie*, „Czasopismo Techniczne” 1A/1.
- Bradecki T., 2014, *Parametryczna ocena zróżnicowania struktury funkcjonalno-przestrzennej obszarów miejskich – istotny miernik urbanistyczny w rozwoju miast przyszłości*, wyd. Politechnika Krakowska, Kraków.
- Bradecki T., Stangel M., 2011, *The image of density – challenges of delivering compact urban structure in contemporary urban design in Poland*, „ACEE Architecture-Civil Engineering-Environment” 3.
- Bradecki T., Twardoch A., 2013, *Współczesne kierunki kształtowania zabudowy mieszkaniowej*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice.
- Dąbrowska-Milewska G., 2010, *Standardy urbanistyczne jako narzędzie racjonalnej gospodarki terenami w mieście*, „Czasopismo Techniczne” 6-A, z. 14.
- Forum Konkursów Architektonicznych, Warszawa 27–28 czerwca 2014, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego, Stowarzyszenie Architektów Polskich.
- Konkurs na opracowanie koncepcji programowo-przestrzennej zagospodarowania terenów w rejonie Osiedla Giżynek w Stargardzie Szczecińskim, <http://szczecin.sarp.org.pl/gizynek/> (dostęp 15 czerwca 2015).
- Kowalewski A., Mordasewicz J., Osiatyński J., Regulski J., Stępień J., Śleszyński P., 2014, *Ekonomiczne straty i społeczne koszty niekontrolowanej urbanizacji w Polsce*, „Samorząd Terytorialny” nr 4.
- Kowalewski A., 2006, *Společne, ekonomiczne i przestrzenne bariery rozwoju zrównoważonego*, Instytut Rozwoju Miast, Kraków.
- Prognoza ludności na lata 2008–2035*, 2009, GUS. Departament Badań Demograficznych, Warszawa.
- Stangel M., 2013, *Kształtowanie współczesnych zrównoważonych obszarów miejskich w kontekście zrównoważonego rozwoju*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice.
- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego dla miasta Stargard Szczeciński do roku 2020, 2008 <http://eregion.wzp.pl/sites/default/files/strategia-stargardu2.pdf> (dostęp 15 czerwca 2015).
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Stargardu Szczecińskiego <http://bip.gmina.stargard.pl/strony/1751.dhtml> (dostęp 15 czerwca 2015).
- Śleszyński P., 2013, Weryfikacja i testowanie wskaźników zagospodarowania i ładu przestrzennego w gminach, Warszawa, 28 lutego 2013 roku, PAN https://www.mir.gov.pl/Budownictwo/Planowanie_lokalne_i_zagospodarowanie_przestrzenne/Informacje_przestrzenne/Planowanie_przestrzenne/Documents/weryfikacja_testowanie.pdf (dostęp 15 czerwca 2015).

Prace konkursowe (udostępnione na: <http://szczecin.sarp.org.pl/gizynek/pokaz.php?id=4>, dostęp 15 czerwca 2015)

I miejsce ARCA BIURO PROJEKTÓW URBANISTYKI I ARCHITEKTURY MICHAŁ STANGEL, Michał Stangel, Marta Ulfik, Filip Piaścik.

II miejsce ASW STUDIO PROJEKTOWE MACIEJ HAWRYLAK, Maciej Hawrylak, Konrad Onderko, Kinga Przymuszała, Robert Witczak, Łukasz Kaczmarek, Joanna Klimek.

I wyróżnienie PRACOWNIA PROJEKTOWA PROJEKTOR Szymon Bielenis S.LAB ARCHITEKTURA
Tomasz Sachanowicz.

Praca konkursowa Studio BB Architektki Tomasz Bradecki, Paweł Gembalczyk, Barbara Czuba.

PLANOWANIE MIASTA ZWARTEGO NA PRZYKŁADACH KONKURSOWYCH PROJEKTÓW URBANISTYCZNYCH: PRZYPADEK DZIELNICY STARGARDU SZCZECIŃSKIEGO GIŻYNEK

ABSTRAKT: W artykule przedstawiono aktualną problematykę kształtowania rozwoju miast w Polsce, w tym w szczególności planowania zwartej zabudowy miejskiej. Przedstawiono przykłady założeń dla konkursów urbanistycznych. Omówiono szczegółowo wybrane prace konkursowe dla koncepcji zagospodarowania ok. 100 ha terenów podmiejskich Giżynek w Stargardzie Szczecińskim (konkurs przeprowadzony przez miasto Stargard Szczeciński w roku 2014). Wykorzystano autorską metodę badawczą, która pozwala na porównawczą analizę różnych projektów konkursowych na podstawie wskaźników urbanistycznych, które traktuje się jako mierniki oceny. Zasadniczą ideą wykorzystania metody jest podejście ilościowe. Wyniki analizy mogą być przydatne dla sformułowania wniosków dla przyszłych zasad tworzenia miasta zwartego na potrzeby konkursów urbanistyczno-architektonicznych lub miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Autor artykułu jest architektem i urbanistą, brał udział w przygotowywaniu koncepcji dla danego przypadku, a także wielu podobnych opracowań. W artykule przeprowadzono dyskusję, czy faktycznie przyjmowane obecnie w Polsce kierunki zagospodarowania przestrzennego przyczyniają się do rozwoju miasta zwartego rzeczywiście spójnego i efektywnego na miarę XXI wieku.

SŁOWA KLUCZOWE: miasto zwarte, zwarte układy urbanistyczne, konkursy urbanistyczne, Giżynek, Stargard Szczeciński